

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Fylke: Sør-Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Lemsvik

Emne: Hilsning, fakter og etferd

Bygdelag:

Oppskr. av: Erling Selbakk

Gard: Selbakk

(adresse): Selbakk

G.nr. 89 Br.nr. 2 og 3

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke): Frank Selbakk,

79 år, Lemsvik
Bonde og post-
åpner till.

SVAR

1. Folk gje uttrykk for ja ved å nikke med hodet. Nei gje folk len uttrykk for ved å ryste på hodet.
2. Høyt fremmede menneskes hilsener er svært sjeldne på ute på veiene.
3. For om lag en menneskealder siden var ^{at}ingen bestemt regel for hvem som skulle hilse først. Nå hilser gjerne den som er yngst først, og møtes folk av ulike kjønner, hilser gjerne kvinnen først.
4. "God dag" ble sagt, og tidligere måtte en si noen ord om vær og vind, skulle en ikke fornærme den en traff. Det var ingen skissed med hilsingen på kvinner og menn, unge ble det også hilst på, men ingen forpliktelse over for dem.
5. Presten og ambetsmenn skal vanligvis i visse først når de møtte bygdefolk. Bygdefolket reiv av seg sine eller hatten på en 3-4 m, avstand og ble stående stille, vanligvis med hode plagget i henda, til presten eller ambets-

2
manner hadde tilst, avsluttet ventuell
sam tale, og begynte å gå igjen.

Nå til dags er det ikke slik
lenger; folk er mer påpasselig med
å hilse først på prest og embetsmann,
og overdriven bühning og skrytning er
det slutt med.

Stektningen og metabler var
det ikke vanlig å få av seg den for
når en traff dem til kvandags.
Storbønder og bondeiere ble tilst
på samme måte som presten, men
adferden var på alle vis atskillig mer
moderat og kvandagslig enn hos slike personer.

6. Når spesiell betydning om
drakter eller hva ble holdt på bestemte
måter, kan en ikke ønske å ha hørt
om.

7. Helsen som mer trykkelig
når folk var bulga kledd enn når
de hadde kvandagsklærne på.

8. Når stektningen og instime
venner handhilste vanligvis på
hverandre ved kirke, ved festlige
trouer som bændis, Konfirmasjon,
bryllup og gravøl. Selskaper i tryk-
ene var det vanlig å hilse på alle
voksne i huset, de barn som var lett
å få med samtidig med hilsingen på de
voksne, men barn som var i den alder
(2-5 år) at de gjerne ville handhilse
gjorde en seg innseke for å handhilse på.

9. Her har det vært meget gjeldens
brukt å klappe hverandre på skulder
som uttrykk for vennskap eller glede, eller

hult ukjent er det ikke.

10. Mann folk tok sjelden av seg hatten om de horte vis kakketeke, men de stanset gjerne opp om de kom etter vinen, sto stille til ringinga stutte. Var de ute på marked stanset de arbeidst og sto stille. Kvinnene viste i dette livet samme atferd som manns folk.

11. Nøtte folk tok eller brudefølge forsøkte de å stille av vinen så langt at de var usett, var der ingen sjans til det gikk eller kjøpte en drøglig av vinen og forholdt seg vanlig der til fylget hadde gått. Var det likefylge viste enkelte den løflighet at de tok av seg brudeplagget og sette det frist på vis viste individ i "fylget" var vel forbi.

12. Her er en ukjent med at det ble mist på vinn ting og dyp. Men at det ble drakk til deyne om vohst alminnelig, særlig til hesten.

13. "Gomon" ble sagt på ca. kl. 8-10
 "God dag" - - - - - 10-17
 "God kveld" - - - - - 17-20
 "God natt" - - - - - 20-∞

14. Hilsen folk med t. d. "gomon" om kvelden bli vedkommende sett på som Troys drage.

15. Vanligvis sovde det med samme mynt.

16. Vi for tiden er ungdommen gått over til i si "morn" nesten dagmet rimet. Men vi er til kveld

bräcker sig i de gamla hälsnings-
uttryck. — Eldre af gamla
mennesken holder sig till de gamla
hälsningsuttryck.

17. "Guds fred" har varit lite
bräckt här, men alla de andra uttryck-
kene är väl kjunt af varje mytta, men
vi till äfven synes dessa hälsningsut-
tryckene mer äfvi bort ha ingått
men äfvi bräcka dem.

18. En kan icke tärka andra,

19. Det var rekura som höflig
i gjunta hälsinga inne af framme-
karen själf om hon hadde tillt på
husbonden äta, men det var fi
som gjorde det.

20. "A skoul ha smakka me
da på tomannsband." "A skoul
ha smakka med dig för me själ."
Var icke husbonden inne künne
det bli sagt! "Det va egentligen Joak
a skoul ha smakka me"

21. De siste 50 ära har det
verit kotymme a' Banke på döra för
en gick inn till frammede. För den
tid var det mer sjelden med kalling
för dörene för en gick inn till folk.

22. "Kom inn." "Kom! Ja"
Här som kom inn vilste gjumme!
"Siga kvile - maten - laget arbe"
alt ettis som det måta.

Frammändkaren ha stände med
dörs till en av husbondsfolka ordnuct
fram en stol eller kalle till en sa:

"Du må sjä te ä fi rätt" Efter ditte

var sagt seið medkommen de fram
og sette seg.

24. For en par maansaldur
sida beholdt fremmedkven tva pi
heile tida, men i de siste 20-30 ma
has det vort vanlig i ta lisa av,
om ikke for si med det samme
katen sliq ned pi stolen.

25. "Du ma gjate i for sett."

26. Ja, folk var mein troflige om
det var stor frammen d.

27. Like var som kjent folk.

28. Det var sikk litt mein
troflighet overfor vill fremmede,
om de da ga i utryk av i var
om folk. Slike ble gjerne bundt
den beste stolen som var for lunde.
men over stoltriking i utryk smil
kjener en ikke over til.

29. Fremmede gjester ble
latt i hands og hilt. "Velkommen
til gards - til huset."

30. Tidligere de var "farvel" og
"atjo" var en gikk og de som sett
igjen svarte med samme ord.

31. a) "Farvel og lokk pi reisa!"
eller: "farvel og leva si vel."

b) Like var.

32. Svart gjlden.

33. Forekom det, var det helst
mellom barn og foeller, skolefolk og
mellom foreldre.

35. Nei!

37. Nei!

38. "Gi meg ein mann!"

39. Vokne quod nasen rino
ofta mot nasen til smi barn og va?
„No bytte ni nose.“

40. Alle vokne i huset og
ogsi i stime rekker uten for turent
stemme bytte nose; ^{med barna} ni er denne
skikken meis kommet bort.

41. En tuiske at det forekom
at vokne tok nasen til barnet
mellom peke- og langfingeren, men det
forekom snart sjelden og hva det ble
kalt kan en ikke tuiske.

42. Det lundte at folk holdt
Krimbeisa sammen og ga hverandre
„gokjeik“.

43. Denne form for kjartegn
ble nytt bare mellom vokne
og barn.

44. Bridesfolk ble tatt i handa
av gjestene og involut „te loka“ etter
de kom ut fra kirka. Ni til dags ønske
gjestene ved bændap foredrum „te loka
med bare - guten - veita.“ Like en
brøker gjestene og ogsi uten forstående
i iaste gratulere konfirmantene med
dager, og ogsi foredrum. Solgte en krøtler,
gris, kalv, hest, sa den som solgte: „Din
ni la loka te vada.“ Denne skikke lunge
igjen i dag og.

45. Like for jul sa folk: „Loka
med jula!“ I jula sa en ogsi „Loka med
jula“ første gang en traff kjente. „Loka med
nyært“ ble sagt like for nyært og ogsi første
gang en traff skilt og kjente på det nye året.

For 60-70 år siden var

det vanlig å gi folk det ble „lyst“ for i kirka. „festardask.“ Denne „festardask“ besto i at den som hadde lyst kunne gi parat det ble lyst til ettersom for en dask i ryggen umiddelbart etter prekenen. — Min salige bestemor fortalte om ei som hadde fått for hand „festardask“, hvin fikk mein av den for livet. Noen lykkønskringer av noe slag var ikkje vanlig ved slike høver.

46. Ved dødsfall var det ikkje noe bestemt uttrykk for medfølelse. Men etter å ha hørt på misets folk var det vanlig å si et eller annet om den som låg lik. „Det vart sår fløtta i frå dokk.“ „Det vart sår tjent tå.“ „Det vart sår vandra brast hain Ola fer dokk.“ Nå til deys er det nokre alminnelig at folk kondoleres; når den skikken tok til er det vanlig å si noe bestemt om.

Ved motgang kunne folk gi uttrykk for en viss medfølelse ved å si: „Det vart de ommei te oløkk det dar!“ „Det vart de tongsamt de dar!“ „Det smarte ma å hør kor firtvart det vart med...“

47. Ved jul- og nytårsbilsmer svarte folk med samme ordene eller de kunne også si: „Takk: like mite“ Ved dødsfall og motgang var det ingen taling, bare smakk omkring den døde eller ulykke.

48. Den som „song ut like“, holdt liktalen, brukte til stutt i talen å takke på vegne av den avdøde.

Vanligvis ble liket ⁸ "songe ut" i
storstua på gården. Denne skulle er
ikke endret.

49. Forakt for en eller annen
kjenne en vise ved å gjøre fekten
og grinnene bak ryggen til udkommande.

50. Folk sier "du" til alle
kjente, som bygdefolk. "De" bli brukt
til fremmede mennesker, presten og
ambetsfolk. For i tida ble det også
brukt. De til barn og riktig gamle
mennesker, ja, det fins gårder hvor
denne skulle holden seg enda. Skulle
en være riktig høflig så en "Dokk" i
gamle dager. "F" og "fer" kan en
ikke ønske å ha vært brukt her.

51. Nei!